TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. birželio 5 d. *

Byloje C-534/06

dėl *Corte suprema di cassazione* (Italija) 2006 m. lapkričio 23 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2006 m. gruodžio 27 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Industria Lavorazione Carni Ovine Srl

prieš

Regione Lazio,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

* Proceso kalba: italų.

kurį sudaro kolegijos pirmininkas G. Arestis, teisėjai J. Malenovský ir T. von Danwitz (pranešėjas),

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Industria Lavorazione Carni Ovine Srl*, atstovaujamos *avvocati* G. Fontana ir P. Galli,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato* G. Aiello,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos I. Chalkias ir I. Pouli,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1990 m. kovo 29 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 866/90 dėl žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos sąlygų pagerinimo (OL L 91, p. 1) 13 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas sprendžiant ginčą tarp *Industria Lavorazione Carni Ovine Srl* (toliau – ILCO) ir *Regione Lazio* (Lacijaus regiono), pastarajam atsisakius išmokėti ILCO suteiktą finansinę pagalbą.

Teisinis pagrindas

3 Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnyje numatyta, kad „nefinansuojama <…> prekyba produktais iš trečiųjų šalių ar jų perdirbimas“. (Neoficialus vertimas)

4 Šio reglamento 17 straipsnio „Paramos išmokėjimo procedūros“ 2 dalyje nustatyta:

„1 dalyje nurodytos valdžios institucija ar tarpininkaujanti įstaiga patikrina dokumentus, įrodančius galutinių pagalbos gavėjų išlaidas, ir prieš išmokėdama Bendrijos dalį patikrina, ar jos atitinka nustatytus reikalavimus. <…>“

5 1988 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 4253/88, nustatančio Reglamento (EEB) Nr. 2052/88 įgyvendinimo nuostatas dėl struktūrinių fondų uždavinių, jų efektyvumo bei jų veiklos koordinavimo tarpusavyje, taip pat su Europos investicijų banko operacijomis ir kitais esamais finansiniais instrumentais (OL L 374, p. 1), iš dalies pakeisto 1993 m. liepos 20 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2082/93 (OL L 193, p. 20), 24 straipsnyje nustatyta:

„Finansinės pagalbos sumažinimas, sustabdymas ir nutraukimas

1. Jei paaiškėja, kad veikla arba priemonė nepateisina dalies arba visos jai skirtos finansinės pagalbos, Komisija, remdamasi partnerystės pagrindu, atlieka tinkamą patikrinimą <…>.

2. Po šio patikrinimo Komisija gali sumažinti arba sustabdyti šiai veiklai arba priemonei skirtą pagalbą, jeigu patikrinimo metu nustatomas pažeidimas arba esminis pakeitimas, turintis įtakos veiklos arba priemonės pobūdžiui arba jos įgyvendinimo sąlygoms, dėl kurio nebuvo prašoma Komisijos patvirtinimo.

3. Visos sumos, kurios buvo gautos nepagrįstai, turi būti sugrąžintos Komisijai. <…>“ (Neoficialus vertimas)

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

6 ILCO buvo suteikta finansinė pagalba, skirta padengti 50 % reikalavimus atitinkančių išlaidų, kurių pusę numatyta padengti iš *Regione Lazio* biudžeto, o kitą pusę – iš Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) tam, kad dviem atskirais etapais būtų pastatyta avių skerdykla, avienos perdirbimo ir saugojimo įrenginys Acquapendente komunos teritorijoje.

7 1996 m. spalio 17 d. protokole *Regione Lazio* iš pradžių numatė išmokėti likusią ILCO suteiktą pagalbą.

8 Tačiau tą patį mėnesį, po patikrinimo vietoje, regiono valdžios institucijos nustatė, kad bendrai finansuojamoje skerdykloje buvo skerdžiamos avys iš trečiųjų šalių.

9 Kadangi dėl šios priežasties *Regione Lazio* nusprendė sustabdyti paramos likučio išmokėjimą, įmonė ILCO *Tribunale di Roma* (Romos teismas) pateikė prašymą nurodyti sumokėti 1 617 575 382 ITL sumą, kuris buvo patenkintas 1997 m. birželio 5 d. Nutartimi.

10 Iš ILCO pastabų matyti, kad 1997 m. birželio 19 d. Komisija nustatė, jog sumos įmonei ILCO turi būti išmokėtos iki 1997 m. gruodžio 31 d. ir jog *Regione Lazio* 1997 m. birželio, rugpjūčio ir spalio mėn. nusiųstuose laiškuose informavo Komisiją, kad vykstantys teisminiai tyrimai galėjo užtrukti po šios datos, ir paprašė informacijos, kokios procedūros jis turėtų imtis.

11 1997 m. spalio 1 d. *Regione Lazio* pateikė apeliacinį skundą dėl 1997 m. birželio 5 d. *Tribunale di Roma* sprendimo, kuris buvo atmestas 1999 m. kovo 26 d. Sprendimu.

12 Vis dėlto šį sprendimą *Corte d'appello di Roma* (Romos apeliacinis teismas) apeliacine tvarka pakeitė 2002 m. rugsėjo 9 d. Sprendimu.

13 Kaip savo pastabose nurodė Komisija, atlikus tyrimus paaiškėjo, kad 7,4 % visų 1997 m., 1998 m. ir 2000 m. ILCO paskerstų gyvulių bendrai finansuojamoje skerdykloje buvo ne Bendrijos kilmės.

14 Beje, ILCO ir Komisijos pastabose nurodyta, kad 2002 m. rugsėjo 26 d. Komisija *Regione Lazio* pasiūlė sumažinti, remiantis Reglamento Nr. 4253, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 2082/93, 24 straipsniu, nepriimant sprendimo dėl pagalbos sumažinimo, ILCO skirtos pagalbos likutį 11,47 % nuo visos pagalbos sumos. 2002 m. spalio 18 d. *Regione Lazio* priėmė šį pasiūlymą.

15 2003 m. sausio 9 d. ILCO padavė kasacinį skundą dėl 2002 m. rugsėjo 9 d. *Corte d'appello di Roma* (Romos kasacinis teismas) sprendimo, nurodydama, be kita ko, kad buvo pažeistas Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnis.

16 *Corte suprema di cassazione* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) įmonė ILCO tvirtino: kadangi šiame straipsnyje buvo numatyta tik tai, kad Bendrijos pagalba neskiriama finansuoti projektų, kurie skirti produktams iš trečiųjų šalių perdirbti, iš to nematyti, kad ūkio subjektas, kuris gavo finansinę pagalbą, ją naudojo pagal Bendrijos taisykles ir laikėsi sutartyje nustatytų pareigų bei pasiekė atitinkamoje programoje nurodytus tikslus, negali skersti ir gyvulių iš trečiųjų šalių.

17 Manydamas, jog ILCO kasacinis skundas turėtų būti atmestas, jeigu Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnis reikalautų, kad bendrai finansuojamas įrenginys būtų išimtinai skirtas Bendrijos kilmės produktams perdirbti, *Corte suprema di cassazione* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> Reglamento <...> Nr. 866/90 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad finansavimas nesuteikiamas tais atvejais, kai prekiaujama ir ne Bendrijos kilmės produktais arba jie perdirbami, nepaisant to, kad laikomasi specifinės programos, pagal kurią gautas finansavimas, t. y. buvo parduotas ir perdirbtas numatytas Bendrijos kilmės produktų kiekis?“

Dėl prejudicinio klausimo

18 Visų pirma reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismo aiškiai prašoma išaiškinti Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnį, be Reglamento Nr. 4253/88 24 straipsnio, kuris yra teisinis pagrindas galimam Komisijos sprendimui dėl finansinės pagalbos sumažinimo, sustabdymo ar nutraukimo.

19 Kadangi iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą aišku, jog pagrindinė byla susijusi su visa ILCO skirta finansine pagalba, reikia nustatyti, ar pagrindinės bylos aplinkybėmis Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnyje leidžiama kompetentingai valdžios institucijai, plėtojant teisinius santykius su galutiniu pagalbos gavėju, visiškai atsisakyti išmokėti jam skirtą finansinę pagalbą.

20 Savo pastabose ILCO ir Komisija nurodo, kad dėl prekybos aviena iš trečiųjų šalių ar jos perdirbimo negalima neskirti viso finansavimo. Graikijos vyriausybė savo ruožtu pažymi, kad tam tikromis sąlygomis pagalbos gavėjas gali naudoti bendrai finansuojamą objektą prekybai aviena iš trečiųjų šalių ir jai perdirbti.

21 Savo ruožtu Italijos vyriausybė reikalauja griežto Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnio aiškinimo, visiškai neišmokant Bendrijos finansinės pagalbos tuo atveju, kai ne Bendrijos kilmės produktais buvo prekiaujama ar jie perdirbti įrenginyje, kuriam skirta tokia pagalba. Tokiam teiginiui pagrįsti ši vyriausybė nurodo, kad dėl bet kokio nukrypimo nuo šio straipsnio Bendrijos teisės aktų leidėjas priėmė aiškias nuostatas.

22 Tačiau tokiam teiginiui negalima pritarti. Iš tikrųjų reikia pažymėti, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis nekalbama apie formalų nukrypimą nuo šiame straipsnyje nustatytų sąlygų. Labiau kalbama apie tai, ar kompetentinga valdžios institucija gali atsisakyti visiškai išmokėti suteiktą pagalbą, kai *a posteriori* paaiškėjo, jog tam tikra investicijų, dėl kurių skirta finansinė pagalba, dalis buvo skirta prekybai produktais iš trečiosios šalies ar jiems perdirbti. Šiuo atžvilgiu reikia išnagrinėti Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnio reikalavimus ir proporcingumo principą.

23 Kalbant apie Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnio aiškinimą, reikia pažymėti, kad šioje nuostatoje, remiantis jos formuluote, aiškiai nenumatyta jokia pareiga pagalbos gavėjui, bet įtvirtintos tokios pagalbos suteikimo sąlygos.

24 Vis dėlto tai, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas 13 straipsnyje tik numato draudimą finansuoti investicinį projektą, skirtą prekybai produktais iš trečiųjų šalių ar jiems perdirbti, logiškai reiškia, kad įgyvendindamas subsidijuojamą projektą pagalbos gavėjas turi laikytis Bendrijos tikslo, dėl kurio skirtas finansavimas, kaip savo pastabose teisingai pažymi Graikijos vyriausybė. Iš tikrųjų, jei finansinės pagalbos gavėjas galėtų laisvai naudoti bendrai finansuojamus įrenginius prekybai produktais ne iš Bendrijos ar jiems perdirbti, negalėtų būti pasiektas Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnio nuostatoje įtvirtintas tikslas pagerinti prekybą Bendrijos žemės ūkio produktais ir jų perdirbimą.

25 Kalbant apie tai, ar dėl to, kad gavėjas nesilaiko tokios pareigos, kompetentinga valdžios institucija gali visiškai atsisakyti išmokėti finansinę pagalbą, reikia priminti, kad proporcingumo principo, kuris yra bendrasis Bendrijos teisės principas ir kuris daug kartų buvo patvirtintas Teisingumo Teismo praktikoje, be kita ko, bendros žemės ūkio politikos srityje, turi laikytis tiek Bendrijos teisės aktų leidėjas, tiek nacionaliniai teisės aktų leidėjai ir teismai, kurie taiko Bendrijos teisę. Šis principas reikalauja, kad Bendrijos institucijų aktai neviršytų to, kas tinkama ir būtina nagrinėjamų teisės aktų teisėtiems tikslams pasiekti, todėl kai galima rinktis tarp keleto tinkamų priemonių, reikia taikyti mažiausia suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams (žr. 2008 m. sausio 17 d. Sprendimo *Viamex Agrar Handel ir ZVK*, C-37/06 ir C-58/06, Rink. p. I-69, 33 ir 35 punktus ir nurodytą teismo praktiką).

26 Šiuo klausimu reikia patikrinti, ar pagal nusistovėjusią teismo praktiką aptariamas pareigas pagrindinės bylos aplinkybėmis reikia laikyti pagrindinėmis pareigomis,

kurių laikymasis yra esminis tinkamam Bendrijos sistemos funkcionavimui, o dėl jų pažeidimo gali būti baudžiama atimant visą suteiktą finansinę pagalbą, nepažeidžiant proporcingumo principo, ar veikiau papildomomis pareigomis, dėl kurių neįvykdymo neturėtų būti baudžiama taip pat griežtai, kaip nesilaikant pagrindinės pareigos (kalbant apie visą užstato praradimą, pagal analogiją žr. 1986 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Maas*, 21/85, Rink. p. 3537, 15 punktą ir nurodytą teismo praktiką).

27 Reikia pripažinti, kad Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnyje nėra jokių duomenų, galinčių patikslinti pagalbos gavėjo pareigos apimtį, visų pirma, kalbant apie jos ilgalaikiškumą, įtaką, kurią tam tikros ypatingos aplinkybės gali turėti šiai pareigai, ir specialios programos buvimo poveikį bendrai finansuojamo įrenginio naudojimui.

28 Šiuo klausimu Graikijos vyriausybė bei Komisija teisingai pažymi, kad yra teisėtų priežasčių, kurios gali paskatinti paramos gavėją vėliau naudoti subsidijuojamus įrenginius taip pat ir produktų iš trečiųjų šalių prekybai ar jiems perdirbti. Todėl pagrindinės bylos aplinkybėmis tai, kad dėl galvijų spongiforminių encefalopatijų epidemijos labai padidėjo avienos poreikis, o dėl to Bendrijos rinkoje sumažėjo šio produkto, gali būti tokia teisėta priežastis, kaip tvirtina Komisija.

29 Be to, reikia pažymėti, kad produktų iš valstybių narių, perdirbtų bendrai finansuojamoje skerdykloje, kiekis atitinka tą, kuris numatytas specialioje programoje, pagal kurią suteikta finansinė parama, ir kad tik 7,4 % viso šioje skerdykloje paskerstų gyvulių skaičiaus buvo ne Bendrijos kilmės.

30 Todėl reikia manyti, kad atsižvelgiant į tokias ypatybes, kuriomis pasižymi pagrindinė byla, nurodytas šio sprendimo 28 ir 29 punktuose, ir Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnyje nepatikslinant iš jo kylančios pareigos finansinės pagalbos gavėjui nenaudoti bendrai finansuojamų įrenginių prekybai produktais iš trečiųjų šalių ar jiems perdirbti apimties, pagrindinės bylos aplinkybėmis negalima pripažinti, kad buvo pažeista pagrindinė pareiga, kuri lemtų visos suteiktos finansinės pagalbos praradimą. Be to, tokią išvadą patvirtina *Regione Lazio* ir Komisijos susitarimas sumažinti suteiktos pagalbos likutį 11, 47 % nuo visos sumos, Komisijai nepriėmus sprendimo sumažinti ar net nutraukti pagalbą.

31 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 866/90 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, jog pagrindinės bylos aplinkybėmis jis nedraudžia suteikti finansavimo tais atvejais, kai prekiaujama ir ne Bendrijos kilmės produktais arba jie perdirbami, jei laikomasi specifinės programos, pagal kurią gautas finansavimas, t. y. buvo parduotas ir (arba) perdirbtas numatytas Bendrijos kilmės produktų kiekis.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1990 m. kovo 29 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 866/90 dėl žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos sąlygų pagerinimo 13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis jis nedraudžia suteikti finansavimo tais atvejais, kai prekiaujama ir ne Bendrijos kilmės produktais arba jie perdirbami, jei laikomasi specifinės programos, pagal kurią gautas finansavimas, t. y. buvo parduotas ir (arba) perdirbtas numatytas Bendrijos kilmės produktų kiekis.

Parašai.